

Tett liggeareal til økologisk sau

Praktiske fjøsløsninger:

Eksempel 2 – Fjøs i Agder til 60 økologiske vinterfôra sau

NORSØK FAGINFO | NR 7/2017, ISBN: 978-82-8202-048-0

Norsk senter for økologisk landbruk

Kristin Sørheim & Rosann Johanssen, NORSØK

kristin.sorheim@norsok.no & rosann.johanssen@norsok.no

NORSØK har i samarbeid med Norsk Landbruksrådgivning, Debio og Norsk sau og geit gjennomført et prosjekt for å komme med praktiske løsninger til hva man kan gjøre for å tilfredsstille kravet om tett liggeareal på minst 0,75 m² av minimumsarealkravet på 1,5 m² per vinterfôra sau og 0,18 m² av minimumsarealkravet på 0,35 m² per lam (frem til beiteslipp) i økologisk produksjon.

Dette temaarket tar for seg eksempel 2 av totalt 6 eksempler med egne temaark.

Beskrivelse av dagens løsning

Dette er et tidligere kufjøs som ble ombygd til sauefjøs i 1997. Det har flere avdelinger og binger og har plass til 60 økologiske sauer. Det er full gjødselkjeller under det meste av fjøset og vanlig bløt gjødselhåndtering. Fôringa er surfôr, samt litt poteter og kraftfôr.

Sauerasen er norsk kvit sau. I tillegg til saueproduksjon er det økologisk potetproduksjon på bruket. Gården har rikelig med grasareal og beite, med mulighet for utvidelse av besetningen.

Fjøset fungerer greit i dag. For denne brukeren er det hverken ønskelig eller mulig med økt arbeidsinnsats for samme antall sauer, og det er ikke aktuelt med større investeringer nå, uten økonomisk støtte.

Hvis det blir for kostnads- eller arbeidskrevende å oppfylle forskriften, vurderes det å legge om saueholdet til konvensjonell drift. Dagens fjøs gir plass til 100 konvensjonelle sauer, med et areal på 1 m²/sau.

Bilde 1: Bilde av dagens løsning. Foto: Kristin Sørheim.

Bilde 2: Bilde av dagens løsnings.
Foto: Kristin Sørheim.

Forslag til løsning

Her foreslås det en midlertidig, enkel løsning og en løsning med påbygg for mulig utvidelse av besetningen.

Alternativ 1

I dette fjøset foreslås det å lage en overbygd luftegård med strø eller talle av halm eller flis, under låvebrua og på utsiden av fjøset og med fri tilgang fra den ene storbingen. Det støpes en platting med helling og kjerneboring av hull inn i kjelleren for å sikre drenering fra luftegården. Denne ene bingen med luftegård kan da gi plass til 21 vinterføra sau. For den andre storbingen kan man ta i bruk et areal uten kjeller som har vært brukt til fôrbrett og lagerplass og gjøre det om til liggeareal, helst bruke halmstrø/talle. Dette gir plass til 20 vinterføra sau, pluss mulighet til å dele av binger for enkeltdyr. Da kan lammingsbinger brukes som det blir gjort i dag i disse to bingene, og mødre og lam slippes ut i storbingen etterhvert.

I en tredje bing som ikke har forbindelse til gjødselkjeller, men har spaltegolv i dag, foreslås det å legge inn liggepaller langs tre vegger. Dette gir plass til 9 sauer, og bingen kan brukes til nødvendig sortering i grupper.

I enden av fjøset er det i dag en lang, smal bing, med fôrbrett på tvers av fjøset. I den midlertidige løsningen foreslås liggepaller på til sammen 7,5 m², som gir plass til 10 sauer i denne bingen. Med oppdeling av denne bingen i flere, kan den brukes både som fødebinger, sykebinger eller til spesielle grupper.

Med denne løsningen blir drifta i fjøset omtrent som i dag. Det vil bli litt økt arbeid med renhold av liggepaller og fjerning av talle fra den overbygde luftegården og fra det

tette liggearealet i den ene storbingen. Men med en pallebredde på 0,70 - 0,80 m og en helling på ca. 10 %, vil det bli minimal økning av arbeidet med renhold i denne bingen i forhold til i dag.

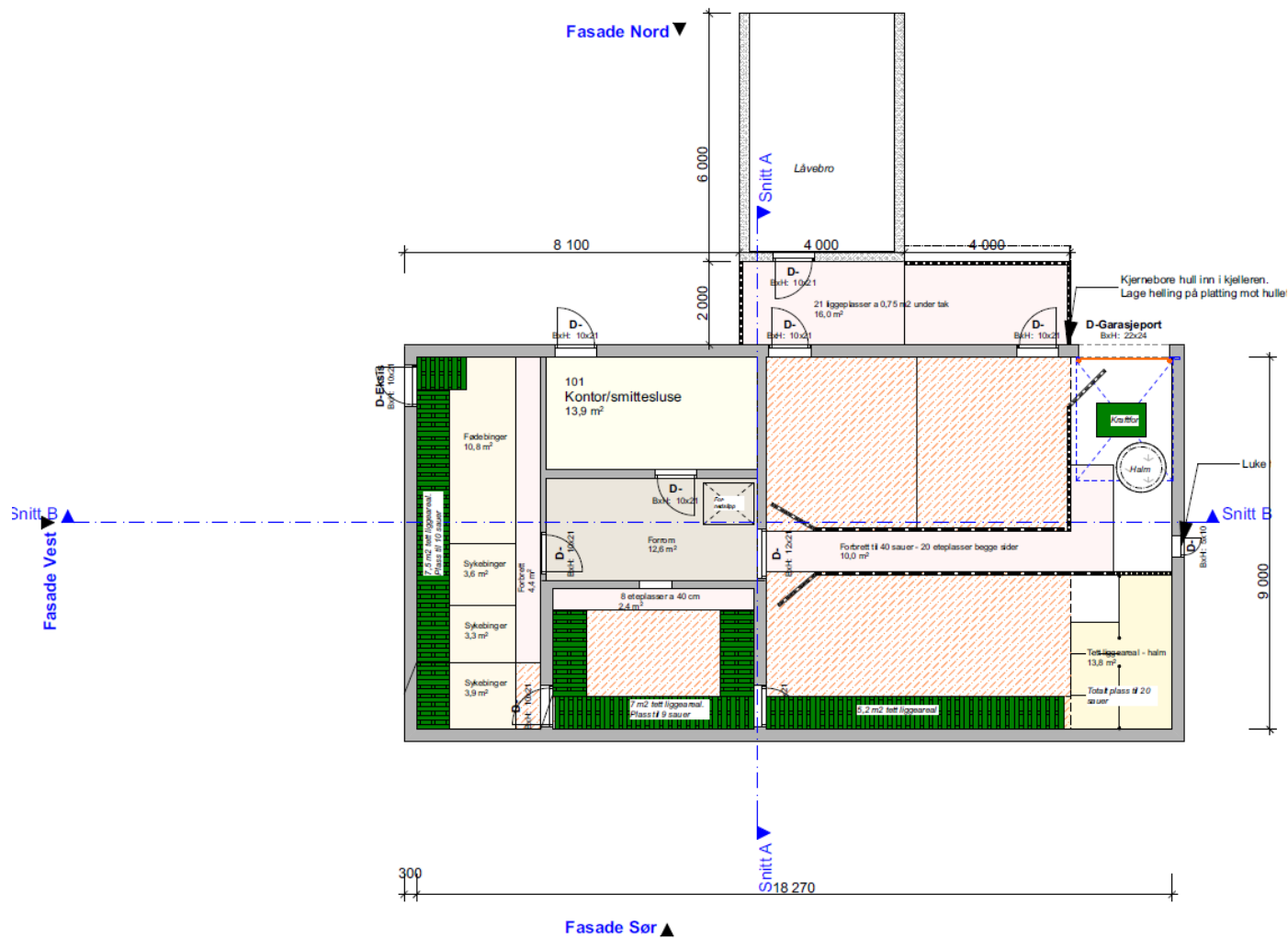
For å ha nok areal og nok tett liggeareal etter lamming, kan det bli nødvendig å legge inn tett golv i syke-/fødebingerne og benytte disse som lammegjemme.

Kostnaden med den overbygde luftegården er regnet til kr 20 000,-. Liggepallene vil koste kr 10 000,- uten gummimatter til dekke og kr 20 000,- med gummimatter (samme enhetspris som i eksempel fjøs 1). Alle beløp er eks. mva.

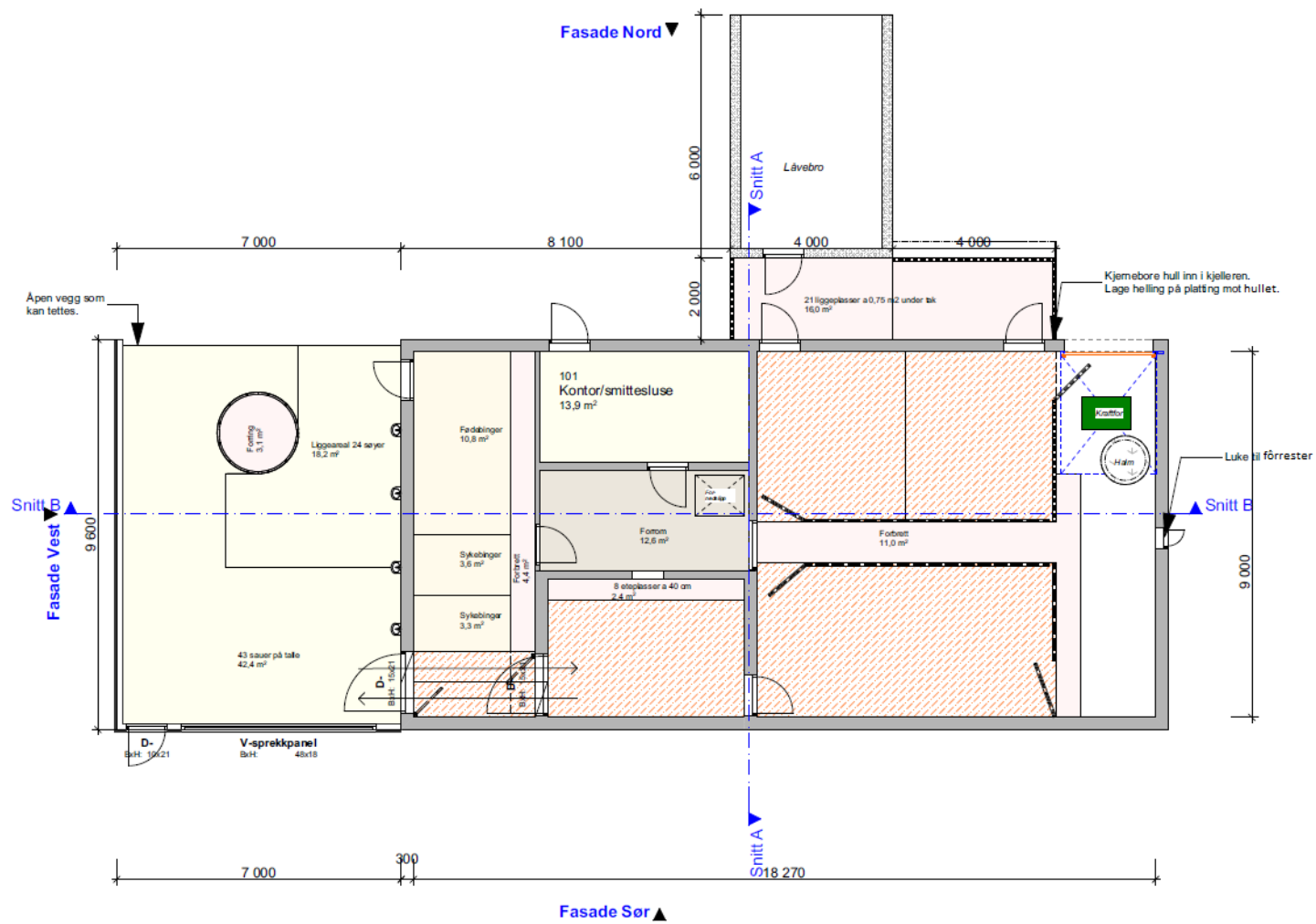
Alternativ 2

Som et nytt byggetrinn – påbygging/ombygging, foreslås et påbygg på 7,0 x 9,6 m, med støpt underlag og bruk av halm eller flis til talle. Den nåværende fjøsveggen åpnes med to porter slik at dyr fra flere binger kan slippe ut i det nye påbygget og bruke det som liggeareal. Det kan settes inn fôrhekk i dette arealet, for å lette føringa.

Dette alternativet gir plass til totalt 88 sauer i fjøset, altså en ønsket utvidelse. Samtidig gir det økt fleksibilitet og bedre dyrevelferd med mulighet for mer mosjon og valg av liggeunderlag. Det blir to gjødselhåndteringslinjer, men på dette bruket, som har rikelig med areal og en del åpen åker, får en brukt både blautgjødsel og talle/kompost uten nyinvesteringer i maskiner. Denne løsningen tilfredsstiller arealkravet etter lamming. Kostnaden med påbygget er beregnet til kr 336 000,- eks. mva.

Tegning 1: Plantegning av forslag til løsning, alternativ 1. Tegnet av Alf Gunnar Nøkland ved Norsk Landbruksrådgivning Agder

Tegning 2: Plantegning av forslag til løsning, alternativ 2. Tegnet av Alf Gunnar Nøkland ved Norsk Landbruksrådgivning Agder.

Tett liggeareal til økologisk sau

7 | 2017

NORSØK FAGINFO

www.norsok.no